

## נאומו של זמרי ל. אשכול

במועצה הרמישית של מפלגת פועלי ארץ-ישראל  
במדינת ישראל.

חל-אביב, 17.7.51

לוי אשכול: חברים, באמת לא חשבתי שנחרכז במועצה הזאת בתחריפות בויכוח

זה. אולם, מקיון שהדברים כבר עלו ומכיון שאין להסתיר

כנראה מרצע בשק, היות והוא מזדקר ממנו מדי פעם בפעם, איסה גם אני

לכרר משהו, המידה שיעלה הדבר בידי.

כאשר נפל הדבר הגדול בדורנו: הקמת המדינה - הוצא בהכרח

ובחגיון ובחוקף המאורעות, קומפלקס ענפים מסויימים של ההסתדרות הציונית,

של ההנהלה הציונית ומוסדה המרכזי, הוצא מרכז כובד גדול: הקומפלקס המדיני

והפוליטי.

כולנו יודעים וזוכרים כי בשביל המונים הגדולים בגולה,

בשביל שוקל העקל, בשביל ה"סקלודטיעל", כפי שהזכיר בן-גוריון, היה דוקא

אחד הזיכרים החשובים ביותר בקונגרסים הדיון בעניינים המדיניים. אין פלא,

איפוא, שעם קום המדינה הסחררה אותה החדהטה, אותה הטובכה ברחוב הציוני,

והאנשים החלו לשאול את עצמם: "מי אנכי ומה אנכי?" והאט יש פעם לענין

והיש קיום בשבילו ואט יש צורך בו?

כעבור שנתיים-שלוש, דומני, החחילו האנשים מתפקחים קצת.

אכל העובדה היא עובדה (ואני עוד אדבר עליה אח"כ, אם יהיו בדעותי

הרגעים הדרושים לשם כך) שהחנועה הציונית או מוסדותיה המארגנים -

ארגוניים, בעמדם לפני הקונגרס הראשון לאחר קום המדינה, חייבים לשאול

את עצמם ולכרוך את בליהם ולהסחיז את בליהם, אלה שנשארו ומה שנשאר, על מנת

לחת לזה צורה נאותה, צורה יעילה, באשר בהם יופיעו ברחוב היהודי או

ברחוב הציוני, וחייבים להעביר לפניהם, בבני-מרום את כל הכלים שהיו עד

עכשיו: חכמים, ערכים, חפיקים בעבר, כחוח ובעתיד, ולראות: מה מהם נחוץ,

מה מה יכיל ומה לא יכיל ומה לא יביא תועלת. כי אם לא נעשה זאת,

אזי העם יעשה זאת.

תקראו בעתוננים, תבקרו באסיפות א ותראו שהעם גם קובע

את עמדתו. הרצפלת, במידה שאני יודע, אין העם היהודי עכשיו, וזה כבר

שנים מספר למחצה, נוחן כסף בסיסמה של גאולת קרקע בישראל. הוא יודע,

הוא מבין, יש לו סכל. ואם אחת תופיע עכשיו ברחבי העולם היהודי וחגיד

להמוני העם: "הנו לי כסף כי צריך למדוח את האדמה" - לא יתנו, או יתנו אצאו

לפחות מאשר נתנו, גם מהמטט שנחנו. והדבר אינו כוד, בסום מקום באא בעולם

אין מדברים עכשיו על אלה גאולת הקרקע. כי האנשים ישאלו: מה זה

גאולה קרקע? הלא היה פעם הדבר הגדול שהיה יום העליה הגדול ביותר של הקרן  
הקיימת - היום בו נגאלה כל אדמת ישראל או לא תקום גם כן, הרצפליד, היכולת  
לעמוד כועידה וואסינגטון או ניו-יורק או באיזה מקום אחר ולהגיד: עכשיו  
יש צורך לגאול את האדמה? - והלא יהודים יודעים ש קרקע זאת נמצאת עתה  
בידי בן-גוריון. על הכל מדברים עתה באסיפות, רק לא על הצורך לגאול  
את הקרקע. (אלישבע אשכול: על ההתייחסות) ובכן, מדברים כמובן על כך שזה  
עכשיו צורך השעה בענין הדור ומשימת המדינה, ומשימת כל המתיישבות: קיבוץ  
הגלויות ויישובם בארץ. ובצדק.

אם זה כך (ואני לא מתכוון בזה להגיד שהיהודים בניו-יורק  
או במילווקי אינם מבינים זאת), הרי אין לנו חוקר מוסרי, והוא גם  
לא נחוץ להגיד ליהודים אלה: "לנו לנו עכשיו כסף לגאול את האדמה".  
הלא זה היה המושג שם גאולת הקרקע של אוסישקין. יש עוד הגיון בגאולת קרקע  
כמובן של הלאמת קרקע. איננו בטוח כל כך אם זה (הלאמת הקרקע) היה רעיונו  
של אוסישקין. בכלל, הלאמת קרקע לא היה רעיונו של אוסישקין אלא של  
פרופ. הרמן שפירא. זה רעיון תנועת העבודה. ולחינם, הרצפליד, אתה רוצה  
לעשות את הויכוח הזה כאן.

(א. קטיני: לזכותו של אוסישקין יואמר, שהוא חתום על כרוז להלאמת הקרקע.  
זה היה בשנת 1902). לא התכוונתי להקטין ולו במשהו את זכויותיהם של אבות  
התנועה. אבל אמרתי שהרעיון, כאשר הוא הובא, הובא על ידי הרמן שפירא.  
במידה שאני זוכר ומבין, היתה אצל אוסישקין שאלה של גאולת קרקע מידי  
הזרים, מידי הערבים. זה היה כשבילו הענין. ואני יודע באיזה קושי עלה  
פעם להשפיע עליו לקנות קרקע מיהודים, ובצדק, באותם הימים. כי מרכז  
הכובד אז היה לגאול את הקרקע מידי זרים.

לתנועת העבודה יש ענין להלאמת הקרקע. נכון אני אומר איפוא,  
למה נחוץ לעצא להרצפליד ליצור מראש, בשעה שלא התכוון לכך, רושם שכחשת זה  
ישנם חילוקי דעות במפלגת פועלי ארץ-ישראל? השאלה היא: אם יש מיסדר האומר  
שהקרקע נגאלת דמולאמת, ובטוביל זה הספיק חברי מפלגת פועלי ארץ-ישראל  
ומפ"ם והסוגל המזרחי והמזרחי, שהם בולם בעד הקרן הקיימת, חליטו בחוק יסודי  
בכנסת שכל הקרקע עוברת לעמיתות או בחכירה לעובדים? (א. בנור: את זה צריך  
היה לעשות עוד בכנסת הזאת!)

אני אומר לבן-ציון שכל מה שחשבנו שמולאם וחולק על ידי קיומה  
של הקרן הקיימת כמו שהיא, בדיוק אותו דבר אפשר לעשות ע"י החלפת הפרלמנט  
הישראלי. אני עברתם אינני הושב העצם הדבר הזה שהקרקע במדינת ישראל כולה

תחיה רשומה על שם הדירקטוריון של הקרן הקיימת והדירקטוריון הזה יהיה  
מאושר על פי החוק הישראלי. שעצם הדבר הזה יהיה יותר חזק מאשר אילו  
חיה הממשלה מחליטה שכל האדמה לא תהיה קניין פרטי וניחנה לקמכר.